

Szabad áramlás 1-7

Hajagos Zsuzsanna

Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar – JGYPK

Képi ábrázolás, 3. évfolyam

Témavezető: Marosi Katalin DLA, főiskolai docens

Úgy gondolom, hogy a művészi alkotás legfontosabb eleme az, amit az alkotó kifejezni, megörökíteni kíván. Ez a meggyőződés az, ami megvalósításra ösztönöz és, ami által megkezdődik egy kihívásokkal és akadályokkal teli folyamat, annak érdekében, hogy az ötletet határozott formába öntse, úgy ahogyan az a lélekben él. Hiszen minden egyes műalkotás belső világunk tükré.

Szabad áramlás 1-7 című művem 2024 őszén készítettem el, csongrádi művésztelepi gyakorlatom alatt megalkotott Sodrás 1-2-3 továbbgondolt változataként. Egy sokkal összetettebb, precízebb, megfontoltabb alkotást akartam létrehozni, amiben mindenki megtalálja a nyugalmat, megfigyelőjét magával ragadja és finoman elsodorja egy gondok nélküli szemlélődésbe, nézze azt egészen közről vagy távolról.

A munkám ötletének alapkövét a sumi-e vagyis a japán tusfestés adta, amit a zen szerzetesek vezettek be Japánba. Ez egy olyan művészeti formát jelöl, amelyben a témákat természetes sörtéből készült hosszú vagy rövid ecsettel és fekete tintával festik a tiszta feketétől a legvilágosabb árnyalatig, miközben a valóságot a lehető legegyszerűbb módon ábrázolják. Az ecsetkezelés spontán és egyszeri, utólagos javítás nélkül, így minden vonás egyedi és megismételhetetlen. A sumi-e festészet lényege az egyszerűség és az elegancia, ahol a művész a lehető legkevesebb vonással próbálja meg kifejezni a természet szépségét és harmóniáját. Mindezek előtt a legfontosabb tényezője a lelki béke. Ebből a művészeti stíusból keletkezett az elképzelés, hogy monokrómban alkossak és egyszerű formákkal dolgozzak, illetve elegáns alkotást hozzak létre. Képem központi elemének és egyben egyik névadójának, a dinamikusan kanyargós vonalnak az ötletét a Csongrád mellett folyó Tisza adta, de az ábrázolás módját ez a festészeti stílus alapozta meg.

Nagy térre volt szükségem, ez miatt a padlón dolgoztam, ahol a házi kedvenceim folyamatosan körülöttem játszottak, vizsgálódtak. A párom pedig a dolgozóasztalánál ült, a napi teendőit végezve. Közben zene szólt és a forró tea gőze párolgott a levegőben. Mindez hozza meg számomra a tökéletes hangulatot a munkához.

Elsősorban ki kellett gondolnom, hogy a sorozat mennyi elemből álljon, a vásznak mekkora méretűek legyenek és azok hogyan kapcsolódjanak egymáshoz. Rajzolt terveket, készítettem, majd ezeket modelleztem és csak miután megtaláltam az elképzelésemhez legmegfelelőbb kompozíciót, kezdtem el az alkotást. Végül hét darab elemet választottam ki,

amelyek közül hat 30×30 cm és egy pedig 45×55 cm méretű. Az elrendezésnek megfelelően 90×175 cm nagyságú lett a kész műalkotás.

Elsőként a kasírozott vásznakat egymás mellé illesztettem – maszkolószalaggal, hogy ne csússzanak el – a megfelelő sorrendben. Ezt követte a ritmusos vonal megfestése. Ahhoz, hogy ilyen egységes mintát létre tudjak hozni, egy sűrűbb festékre és egy széles, szigorúan véve száraz, durvább sörtéjű ecsetre volt szükségem. A 45×55 cm-es vásznon léptéket váltottam, ennek értelmében eggyel szélesebb ecsetet használtam. Mielőtt felvittem volna a fehér felületre a fekete akrilba nyomkodott széles ecsetet, egy külön papíron megvizsgáltam, hogy ez milyen nyomot hagy különböző festékmennyiséggel megtelítve. Annak érdekében, hogy egy halványabb, de egybefüggő mintázatot hozzak létre, óvatosan kellett húznom az ecsetet. A lassú mozdulat közben tudtam, hogy merre akarom irányítani a kanyargó vonalat a harmonikus és dinamikus hatás érdekében, mégis néhol szabadjára engedtem a kezem és hagytam, hogy a lendület mutassa az utat. Így lett spontán, de tudatos és egyben hangulat vezérelt. Annak érdekében, hogy a néző maga képzelje el honnan eredhet és hová tarthat, úgy alkottam meg, hogy ne legyen egyértelmű kezdete és vége. A célom az volt, hogy a befogadót elvigye egy nyugalommal teli dimenzióba a néhol éles – néhol lágy kanyarok áramlata, miközben szemét végigvezeti rajta.

Azért, hogy ez a vonal térbe kerüljön körbevettem szabályosabb, behatárolt formákkal, kihasználva a szürke különböző árnyalatait. Itt szeretném hangsúlyozni, hogy nem használtam külön szürke színt, hanem optikailag kevertem a feketét a fehér alapon. Maszkolószalag segítségével kitakartam azt a területet, amit nem szerettem volna sötétíteni. A szabadon maradt felületbe óvatos, de gyors kézmozdulattal nedves rongy segítségével beledörzsöltem a fekete akril festéket abban a mennyiségben, amilyen árnyalatot kívántam elérni és annak a tudatában, hogy száradás után a festék sötétebb tónust mutat majd. A vászon használata ennél a mozzanatnál válik igazán fontossá, ugyanis a felületének köszönhetően tudtam textil szerűvé tenni ezeket a formákat. A legfontosabb célom az volt, hogy ezek finomságot, rendet, nyugalmat, érzékiséget, egységet fejezzenek ki az mellett, hogy térhatást keltenek. A legnagyobb sorozati elem bal oldalán lévő szürke forma felülete eltér a többiétől, mert azt nem a steril vászon felületére vittem fel, hanem egy gesso-s alapra, ugyanis a vászon azon részét sokáig és erősen dörzsöltem, ez miatt elmaszatolódott a festék, és nem tudtam azt a szép drapéria hatást elérni. Visszatörléssel próbálkoztam, de akkor megsértettem a felületet. A hozzá kapcsolódó részlethez megegyező tónusú és a textilhez hasonló felszínű egységet

kellett létrehoznom, ez okból. Bár messziről nem lehet észrevenni a különbséget, mégsem lett olyan, amilyennek eredetileg terveztem. Egyfajta összeomlást éreztem ez miatt, de tudtam, hogy minden alkotói folyamatban vannak nehézségek, amik által tanulok és egyre jobb művésszé válok. Ezen a ponton hagytam abba a munkát aznapra, hisz megtanultam, hogy ha elfáradok, akkor nincs értelme tovább folytatni, pihenni kell.

A mély fekete alakzatokat – a háromszöget, a kört és a négyzetet – három fókuszpontba helyeztem el, amelyeknek célja, hogy végigvezessem a néző figyelmét a művön. Szem előtt tartva, ha külön értelmeznénk a sorozat elemeit, akkor is a megfelelő helyet foglalják el. Megrajzolásukhoz fekete Posca dekormarkert használtam körző és vonalzó segítségével. Ezek közül a kört és az egyenest használom negatív alakzatként is, hogy kiemeljem a pozitív formákat, egyensúlyt teremtek a kompozícióban, mélységet és térérzetet fejezzek ki. A negatív tér esztétikai élményt is nyújt, és vizuálisan vonzóvá teszi a kompozíciót. Az üresen maradt részek a nyugodt felületek, amelyek hiányában a kép túlsúlyos lenne és elvesztené esztétikai értékét. A két darab hosszú fekete egyenes az alkotói folyamat legvégén került megrajzolásra. Nélkülük úgy éreztem: „Még nincs kész.”; „Valami hiányzik.”; „Mit tehetnék még bele, ami nem teszi túl dekoratívvá és giccsessé?”. E kérdésre ezt az alapvető geometriai elemet találtam válaszul.

A művem másik címadói, az apró, kavargó részletek, amelyek észrevétlen egyenesek által bezárt vonalak, motívumok, szimbólumok. Az által, hogy körbe vannak zárva, és egységes mérettel, illetve színnel rendelkeznek, ki alakul egy rendezettség közöttük, de a nagy egészhez képest ők a láthatatlan egyenesek által megszelídített káoszt jelentik. Ezeket tűfilccel rajzoltam meg. Messziről tekintve ők is a szürke egy tónusát alkotják zavaros és szemcsés változatban. Olyan mintákat igyekeztem létrehozni, amik egyediek, nem túl bonyolultak és dekoratívak. Többnyire a lendületre és a spontaneitásra bízom ezen formák létrejöttét, de vannak köztük tudatosan feltüntetett jelek is, mint például a magyar rovás írás betűi és számai, vagy a hitem jelképe, a kereszt. Más kultúrák írásjeleiben is gondolkoztam, mint a sumér vagy az egyiptomi. Végül azért döntöttem a tradicionális magyar mellett, – azon kívül, hogy szerettem volna saját népem kultúrájából meríteni – mert ezt megtanultam írni és olvasni, még akkor, amikor az írászatot gyakoroltam. Ezen túl a lovaglás is az életem része. Bár a lovasírászatot nem űzöm, ezek külön-külön is visszavezetnek a gyökereinkhez. Így az írásjelek kis részei önmaguknak. Ezek közül vannak úgynevezett kísérőjelek, amik egyszerre több mássalhangzót szimbolizálnak. Formájukról bogárjeleknek is nevezik őket. Több ilyen szimbólumot ismerünk. Az én személyes kedvencem az -nb mássalhangzókat jelölő bogarra

emlékeztető motívum. Ezt többször is lerajzolom és a rend megbontásáért egyiket piros színnel is kiemelem és a sorok közé rejtem. Mindezek az alkotás alatt bennem rejlő lelki folyamatok lenyomatai, – és ha úgy nézzük egy kicsit személyem megtestesítői is – amelyeket szabadjára engedtem.

A színvilág tekintetében az előkelőségre, a harmóniára és egyszerűsége törekedtem. Bár a feketét gyásszal és ismeretlennel asszociálják, eleganciát is mutat. A fehér pedig a tisztaság, ártatlanság jelképe. Tökéletes ellentétek és a legnagyobb kontrasztot hozzák létre. A szürke ellensúlyozza őket, valamint komolyságot, professzionalizmust sugall. Az elrejtett pirossal pedig a rend ellen felbukkanó káoszt jelenítem meg. Az összevissza kavargó jelek az által, hogy körbe vannak zárva, és egységes mérettel, illetve színnel rendelkeznek, rendezettséget mutatnak, annak ellenére, hogy a nagy egészhez képest ők kaotikusak. Én ezt töröm meg ezzel a figyelemfelhívó színnel. Akár fogalmazhatnék úgy is, hogy káoszt helyezek a káoszba. Színesebb verzióban is el tudom képzelni ezt az alkotást. Ez alatt azt értem, hogy a színes szürkét használnék és ugyan úgy csak optikailag keverném a színeket.

Összefoglalva a Szabad áramlás egy többféle jelentéssel bíró mű. A koncepcióm az volt, hogy egy elegáns, harmonikus képet hozzak létre. Itt jön a kérdés: „Hogy lehet valami harmonikus?”. A válaszom: a káosz és a rend egyensúlyozásával. A vonal, amelynek van egy iránya, annak ellenére, hogy kacskaringós, rendet teremt az őt körülvevő különböző tónusú formákkal együtt. Szemben a bezárt kavargó részletekkel, amik a káosz megtestesítői. Ugyanakkor ez az alkotás tükrözi az én személyem is. Minden egyes apró részletig élveztem elkészíteni, mert belefoglalhattam a számomra igen fontos precizitást, a hitet, a hangulati állapotom, kis részleteket az életemből, a türelmem, az egyszerűségem. A sorozat hét eleme kapcsolatban áll egymással, így alkotnak egészet, de egymagukban is értelmezhetők és kiváltják azt a hatást, amit el szerettem volna élni, a harmóniát.